

Vragen en antwoorden GOO special 'Aandachtlocaties PFAS Gelderland' (28 november 2022, online)

Wat is nu concreet het doel van het hele onderzoek?

Het hoofddoel is het in beeld krijgen van humane spoedlocaties PFAS.

Defensiekazernes, zijn deze ook opgenomen in de lijst?

Alleen voormalige kazerneterreinen worden betrokken in het provinciale project. Defensie doet zelf onderzoek naar PFAS-aandachtslocaties op huidige kazerneterreinen. We filteren bij het vooronderzoek op gevoelig gebruik, dus voormalige kazernes waar bv. nu een woonwijk is of waterwinning in de buurt, worden bij het vooronderzoek betrokken.

Bij verwerking van oud papier komt ook veel PFAS vrij. Worden deze verwerkers ook meegenomen?

Alle bedrijven met (industriële) papierverwerking zijn opgenomen in de selectie van bedrijven die worden onderzocht.

Afvalverwerking wordt nu niet meegenomen. Waarom niet?

We concentreren ons eerst op PFAS verwerkende bedrijven. De afvalverwerkers gaan in een later stadium mee, omdat het vaststellen van de bronlocaties hiervan redelijk eenduidig worden geacht en dus direct in het VO-traject kunnen worden opgenomen.

Waarom nu al filteren op gebruik?

Er was door het UP gefilterd op gebruik. Wij hebben nu juist alle bronlocaties inzichtelijk gemaakt, zodat dat voor alle doeleinden (gebiedsontwikkeling, grondwatermonitoring en vaststellen aandachtslocaties) inzicht hebben over mogelijke bodembelasting als gevolg van gebruik van PFAS. Voor het vaststellen van aandachtslocaties (potentiële spoedlocaties) wordt de landelijke systematiek gehanteerd die gekoppeld is aan gevoelig gebruik.

Is er een beschrijving beschikbaar hoe de invloed van PFAS "groot" of "beperkt" tot stand is gekomen bij het productieproces van bijvoorbeeld papierfabriek?

We hebben de informatie gebruikt die er is via Kenniscentrum PFAS en het UP 2020. Daar kun je het in terug zien en daar hebben we een gemiddelde weging aan gegeven.

Kunnen we de gegevens uit de viewer ook in ons eigen GIS laden (WFS laag beschikbaar?)

Omdat we grip willen houden op de brongegevens en deze mogelijk nog kunnen wijzigen op basis van voortschrijdend inzicht, delen we de geografische informatie liever nog niet fysiek (via WFS). Maar uiteraard zijn alle gegevens nu juist bedoeld om te delen (daar is de viewer voor gemaakt). Dit zal na de onderzoekstrajecten in ieder geval weer een koppeling krijgen naar het BIS.

Waarom een nieuwe kaart als je gebruik kunt maken van Squit iBis? Dat laatste maakt de informatie beter toegankelijk.

De data die nu beschikbaar is, is nog te ruw. Deze in Squit iBis verwerken is ons inziens nog te vroeg. Ook gebruiken wij de viewer voor de HO-fase. Hier kan het adviesbureau overzichtelijk in de viewer werken en zijn de gevoelige functies toegevoegd.

We houden een koppeling met een Squit iBis. Daarom krijgen alle locaties een BIS code. De koppeling moet nog wel gemaakt worden. De vraag is wanneer. Jessie en Erik houden jullie op de hoogte.

Eén bedrijf kan toch meerdere verdachte activiteiten omvatten. Hebben jullie hier rekening mee gehouden, anders is er sprake van een overschatting van aantallen.

Helemaal correct. We hebben inzicht in zowel de hoeveelheid activiteiten als locaties. Er zijn inderdaad locaties met meerdere activiteiten. Per fase wordt gekeken welke locaties als aandachtslocatie worden aangemerkt.

Opnemen in het GIS, heeft dat gelijk een doorwerking als een derde daar onderzoek gaat doen?

Ja, dat is wel de bedoeling.

Wanneer ga je de informatie delen/openbaar maken gebruiken?

We delen eerst de viewer en de lijst met potentiële bronlocaties. Daarmee is de meest actuele informatie beschikbaar voor gemeenten en OD's.

Is er in de projectgroep ook over nagedacht (zorgplicht) om ook andere locaties (dus niet alleen humane risico's) niet mee te nemen?

Het is niet de bedoeling om alle bodemverontreinigingen in beeld te krijgen. Het hoofddoel van het project is om aandachtslocaties (locaties met de grootste kans op risico's) in beeld te brengen. We kunnen ook niet alles boven water krijgen. We moeten prioriteren. Resultaten kunnen overigens leiden tot herprioritering.

Wordt er ook gekeken naar locaties waar geblust is? (calamiteitenlocaties)

Ja, deze nemen we mee. Deze informatie is geïnventariseerd bij de veiligheidsregio's.

Het selectie criterium '10 meter tot een buurt': gaat het dan ook over bedrijven waar PFAS uit de schoorsteen komt? Want dan is 10 meter wel erg kort.

Dat vindt vooral plaats bij PFAS producerende bedrijven. Deze zijn er niet in Gelderland. Afvalverwerkers kunnen mogelijk een bron zijn. Het is onbekend of deze ook atmosferische uitstoot kunnen hebben met PFAS. Deze worden in later stadium wel in het onderzoek meegenomen.

We hebben nu ook al onderzoeken met hogere gehalten aan PFAS. Zijn die uit Squit iBis gefilterd?

Locaties waarvan al bekend is dat ze verontreinigd zijn, zijn interessant om de mogelijke bronroutes in beeld te krijgen. Het project richt zich echter op het in beeld krijgen van locaties met een hoog risico die nog niet in beeld zijn. In het project is geen uitdraai gemaakt van analyseresultaten uit Squit iBis.

Wat zijn de daadwerkelijke gezondheidsrisico's van PFAS? Dit in verband met uitleggen naar de burgers?

We weten nu nog heel weinig. We gaan nu niet communiceren dat een bedrijf mogelijk PFAS in de bodem heeft achtergelaten. Bij het gros van de bedrijven zal dit namelijk niet het geval zijn. Eerst onderzoeken. De kans op actuele humane risico's wordt klein geacht. De verwachting is dat vooral meer inzicht wordt verkregen in de mogelijke bronnen en eventuele verspreiding hiervan, welke vooral leiden tot problemen voor gebiedsontwikkeling en de 'vergrijzing' van het grondwater. Voor gezondheidsrisico's van PFAS verwijzen wij door naar het RIVM.

Gaat om de omvang van het probleem bij (voormalige) PFAS-verwerkende bedrijven? Of om de potentiële humane risico's ter plaatse van of nabij de terreinen van dergelijke bedrijven?

Het gaat in spoor 4 van het provinciale project om het laatste: inzicht krijgen in potentiële humane risico's bij de PFAS-aandachtslocaties.

Moeten we ons richten op bedrijven die nog actief zijn? Nemen OD's dit mee in hun toezicht? Is bij de OD's bekend welke bedrijven PFAS uitstoten?

Het preventieve spoor maakt geen onderdeel uit van dit project.

Gaat de informatie straks overgedragen worden naar de gemeentes zodat zij bronhouder worden van de info en het actueel kunnen houden?

Provincie Gelderland heeft de intentie om het terug te kunnen leveren als bodeminformatie.

Wordt in Squit iBis de aandachtstoffenlijst onder de UBI lijst aangevuld met PFAS verbindingen?

Niet door ons, in dit project. Wel een goede suggestie.

Uiteindelijk zal het probleem ontstaan bij de geconstateerde concentraties tussen 3-7-3 (klasse wonen/industrie en 110-1100 (INEV). We hebben nu al een tweetal locaties, die dan mogelijk geen spoedlocaties zijn maar waar wel de zorgplicht van toepassing is.

Inzicht in de aantallen en omvang van dit soort locaties is interessant om inzichtelijk te krijgen in dit project. Onderzoek en prioritering is hier nu geen onderdeel van. Informatie over dergelijke locaties is wel gewenst. Ook kunnen gemeenten en omgevingsdiensten met dit soort PFAS-probleemlocaties afstemmen met Jessie Rodermans.

Wordt er nog onderscheid gemaakt in het type PFAS? De ene PFAS is mogelijk veel schadelijker (mobiel) voor het milieu?

Er wordt per bron beoordeeld voor welke PFAS het verdacht is. De actuele risicobeoordelingen houden rekening met de verschillende stoffeïenschappen.

Is ten aanzien van de ligging van aandachtslocaties ook rekening gehouden met de nieuwe drinkwaterreserveringsgebieden (verwacht in de POV 9e wijziging)?

Nee, alleen de grondwaterbeschermingsgebieden van de huidige drinkwaterwinningen zijn in het huidige onderzoek betrokken. Mocht blijken dat hier (als gevolg van specifieke activiteiten) humane risico's aan de orde kunnen zijn, dan kunnen in een later stadium de potentiële risico's in drinkwaterreserveringsgebieden in kaart worden gebracht als onderdeel van de programmatische aanpak. Provincie Gelderland is benieuwd naar ideeën over, dus deel deze graag met Jessie Rodermans.

Historisch onderzoek is stap 1, ook door te kijken naar eventuele afwijkingen in milieucontroles. Moet dat niet pas in de tweede fase?

Met inzien van dossiers wordt duidelijk of er daadwerkelijk PFAS is toegepast op de locaties die via het selectiemodel op de aandachtslijst zijn geplaatst. In de betreffende milieudossiers zijn ook de milieucontroles met eventuele afwijkingen / constatering opgenomen. Daarna volgen de stappen: het bedrijf benaderen en daarna eventueel bodemonderzoek.

Wat doen jullie met bedrijven waar al PFAS is aangetoond?

We volgen nu het pad van bronlocaties naar identificatie van eventuele spoedlocaties. De aanpak van locaties waar al PFAS is aangetoond volgt het normale proces van besluitvorming en maatregelen bij bodemverontreiniging. Het project 'PFAS opgave inzichtelijk – provincie Gelderland' is erop gericht om de locaties die nog niet in beeld zijn, in beeld te krijgen.

Via de chat werd het volgende gedeeld

ODRN kijkt voor preventieve maatregelen bij bedrijven voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) veel breder dan PFAS. Het is heel moeilijk om van bedrijven inzicht te krijgen in hun emissies van ZZS. Bij ODRN heeft het hoge prioriteit om emissies van dit inzichtelijk te krijgen bij de bedrijven.

Annelies de Graaf gaf aan dat het voornemen is om in GOO-verband in 2023 afstemming te zoeken met omgevingsdiensten over preventieve maatregelen voor ZZS in Gelderland.